

Maestrul Lóránd Lohinszky

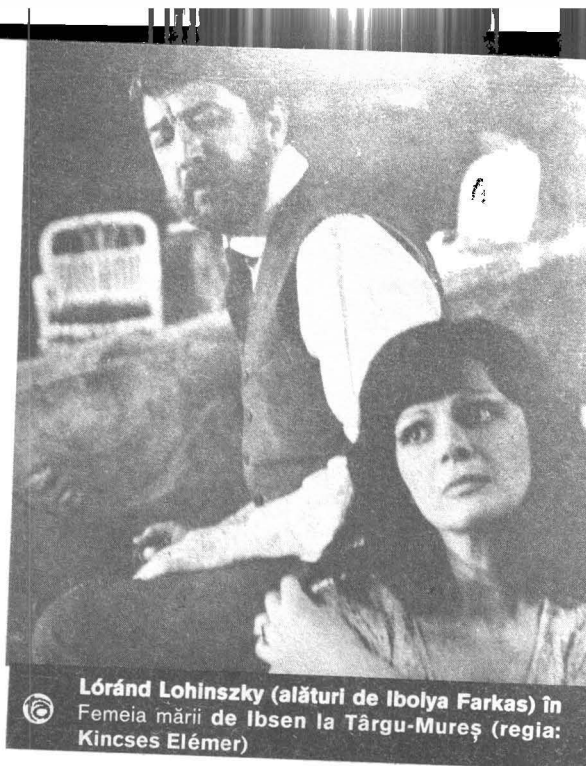
Stâlpul de rezistență al Teatrului Național din Târgu-Mureș, în general, și al secției maghiare, în special, a împlinit venerabila vârstă de șaptezeci de ani! Șapte decenii de viață de om, din care cinci în slujba muzei Thalia. Actorul Lóránd Lohinszky, căci despre Dânsul este vorba, în ciuda vârstei înaintate, n-a părăsit scena, și nici catedră de actorie. Cu rigoare și precizie, apare la rampă seară de seară, iar ziua predă măiestria actoricească studenților de la Academia de Teatru din Târgu-Mureș. În timpul care îi rămâne la dispoziție îl putem vedea în stal, urmărind evoluțiile secției române, spectacolele în turneu ale altor instituții de breaslă sau – de ce să n-o spunem? – făcând cumpărături în piață.

Absolvent al Institutului de Artă Teatrală „István Szeptyörgy” din Cluj în anul 1950, a fost membru al Teatrului Maghiar de acolo, după care și-a început activitatea de actor la Teatrul de Stat din Târgu-Mureș. De treizeci de ani, din 1964, este profesor la Institutul târgumureșean de teatru și în acel an i s-a conferit și titlul de „artist emerit”.

Lóránd Lohinszky încearcă și reușește să-și construiască personajele diferit de imaginea pe care o sugerează îndeobște o primă lectură. Este un actor intelectual, fiindcă se documentează neobosit, citește mult, cu mare atenție. Este conștient că numai prin acumulare de informații își poate reînnoi și varia mijloacele de expresie. Receptivitatea, prospețimea intelectuală, exigența, permanenta căutare a soluțiilor noi, profunzimea gândirii sunt doar câteva dintre calitățile Actorului Lohinszky. Ca profesor de măiestrie actoricească, luptă

neîncetat împotriva manierizării, a tendinței studenților de a-l imita. Bazându-se pe propria experiență scenică, însuflă învățăcelilor dorința sau, mai bine zis, obligația de a fi componente organice în anatomia unui spectacol, indiferent de dimensiunile rolului. Îndrăzneala de a juca alături de studenții săi în montările Academiei este de invidiat. Pe tot parcursul repetițiilor, urmărește cu ochi de Argus procesul de formare a spectacolului, fără să-și eclipseze discipolii. În timpul reprezentației, datorită atenției sale distributive, a harului divin – talentul – cu care l-a înzestrat natura, nu se lasă sedus și nu-și lasă colegii ademeniți de cântecul perfid al sirenelor mediocrității și jumătății de măsură. Prezența actorului Lóránd Lohinszky într-un spectacol este o garanție a calității, a succesului. Este ultimul mohican al tradițiilor artistice ce defineau Teatrul Secuiesc de odinioară, ai cărui reprezentanți au fost Ernő Szabó, Ferenc Delly, György Kovács, Margit Köszegi, András Csorba...

Lista spectacolelor în care a evoluat Lóránd Lohinszky este foarte lungă. De aceea, voi aminti câteva dintre cele care i-au marcat cariera în acești aproape cincizeci de ani: **Revizorul**, **Omul care aduce ploaia**, **Ultima oră**, **Citadela sfărâmată**, **Tragedia optimistă**, **Banul Bánk**, **Unchiul Vanea**, **Profesiunea doamnei Warren**, **Fizicienii**, **Familia Tót**, **Cabala bigoților**, **Înainte de potop**, **Jocul ielelor**, **Noaptea iguanei**, **Vilegiaturistii**, **Tragedia omului**, **Valiza cu fluturi**, **Trei surori**, **Bocet vesel pentru un fir de praf rătăcitor**, **O stea pe rug**, **Don Carlos**, **Regele Lear**, **Femeia**

Lóránd Lohinszky (alături de Ibolya Farkas) în Femeia mării de Ibsen la Târgu-Mureș (regia: Kincses Elémer)

mării, Azilul de noapte, A douăsprezecea noapte, Cui i-e frică de Virginia Woolf?...

Mai mulți regizori de film, din București și din Budapesta, l-au solicitat. Figura lui a rămas imortalizată în peliculele **O mică întâmplare**, **Buzduganul cu trei peceti**, **Rug și flacăra**, **Pintea și Álmódó ifjúság** (Tinerete visătoare), **Holnap lesz fácán** (Măine va fi fazan), **Apám néhány boldog éve** (Câțiva ani fericiți ai tatălui meu), **Élelet után** (După sentință) și în ciclul de filme inspirate din trilogia **Ábel** de Áron Tamási.

În zilele acestea, noi premiere sunt în pregătire la Naționalul târgumureșean: **Vizita bătrânei doamne** și **Cui i-e frică de Virginia Woolf?**, avându-l ca protagonist pe actorul LÓRÁND LOHINSZKY.

La mulți ani, maestre Lóránd Lohinszky!

STRACULA ATTILA

DOSARELE TEATRULUI ROMÂNESC

Tragediile din afara scenei

În noaptea de 2 spre 3 martie 1949, Aretina Rușavețeanu, de 62 de ani, este ridicată de organele represiei pentru „a da o declarație”. Locuia de câțiva ani în comuna Rușavăț, județul Buzău, înconjurată de relicvele unei scurte dar glorioase cariere scenice. În zece minute, din aceeași casă porneau spre gară (40 km) o fetiță de 6 ani și mătușa ei, fără dreptul de a lua nici măcar obiectele personale.

Sigiliile au fost rupte la 19 martie, pentru întocmirea procesului-verbal „cu tot inventarul viu și mort”. În 865 de poziții, plus anexa ce cuprinde construcțiile, s-a înregistrat agoniseala unei vieți, de la scaune pluşate, perdele, mese, oglinzi, pian, până la ibrice, tigăi, cheie franceză, cafea 50 gr. Copilul gonit în puterea nopții lăsase în urmă, printre altele, „pat copil lemn, șorțuleț copil, saltea pat copil, pernă mică”. Tot, absolut tot s-a furat după întocmirea „formelor legale”. Marea pierdere: 30 de tablouri semnate, printre alții, de Th. Aman și N. Grigorescu.

Aretina se număra printre cele peste 250 000 de victime ale acelei nopți de groază când, în întreaga țară, au fost reînnoiți proprietarii („moșierii”) neimplcați în procese politice anterioare. Aretina Rușavețeanu și-a avertizat torționarii că suferă de diabet, viața fiindu-i în pericol fără doza zilnică de insulină. Seringa și fiolele aveau și ele număr de inventar!

